

NUUG

CSS Mailboks 70
Middelthunsgate 25B
0368 OSLO

Tlf: +47 85234290
Kontonr: 7050.20.09921
Orgnr: NO 979 629 079
E-post: sekretariat@nuug.no
Hjemmeside: <http://www.nuug.no/>

Oslo, 30. september 2012

Difi
Postboks 8115 Dep
0032 Oslo

Høringsuttalelse om endring av forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning - sak 2012/498

NUUG har lest Difi sitt forslag om endring av forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning, samt Fagkoordinator for standardisering og interoperabilitet i Difi, Kristian Bergem, sitt innlegg på digi.no¹ hvor han oppfordrer til å svare på høringen. NUUG er en varm tilhenger av et arbeid som har til hensikt å gjøre det lettere å utveksle dokumenter og data med det offentlige. Hovedforfatter for denne uttalelsen er Runar Ingebrigtsen og er basert på innspill fra Petter Reinholdtsen, Keld Simonsen, Sturle Sunde og Anders Einar Hilden.

I punkt 3.2 om revisjon av krav til redigerbare dokumenter foreslås å fjerne kravet til dokumentstandard for redigerbare dokumenter. Det vises til en revisjonsvurdering av krav som stilles til redigerbare dokumenter², hvor denne vurderingen synes å ligge til grunn for konklusjonen. Selve vurderingen kan synes å være gjort på en overfladisk måte, da det ikke fremkommer noen detaljer om hva som er gjort og hvordan dette har blitt utført. Det nevnes ikke engang hvilken metodikk som har blitt benyttet for de undersøkelser som vurderingen bygger på, annet enn det uklare begrepet «skrivebordundersøkelse».

Fra NUUG sitt ståsted finner vi det meget underlig at en ønsker å gå bort fra standardisering på et hvilket som helst område innen utveksling av dokumenter og data med det offentlige. I Bergems innlegg på digi.no fremgår det at redigerbare dokumenter utgjør «1 prosent av de dokumentene offentlig sektor utveksler med innbyggerne og næringslivet via Internett og e-post». Her og i revisjonsvurderingen ser vi et fellestrekk i at det fremmes konklusjoner og påstander uten å fremvise underliggende data. NUUG skulle gjerne sett mer åpenhet i disse undersøkelsene, med rom for å stille spørsmål ved de resultater som fremlegges.

Når det gjelder standardiseringsarbeidet er NUUG av den klare oppfatning at dette handler om mer enn bare praktiske undersøkelser og brukerens oppfatning av hva som fungerer. Hensikten med å kreve bruk av åpne, standardiserte formater må ikke tapes av syne: Mottaker må ha fri tilgang til dokumenter og data som utveksles med det offentlige. Eventuell leverandøråsing nedfelt i de dokumenter og data som utveksles forhindrer dette og umuliggjør fritt valg av verktøy for mottaker.

NUUG mener det bør vektlegges å velge frie og åpne standarder, etter definisjonen nedenfor. Dette vil innebære at en gir alle leverandører den samme behandlingen og mulighet til å konkurrere om sluttbruker. I følge FSFE³ bør det offentlige jobbe mot standardisering som:

1. Gir fritt valg av verktøy

¹Har «friproggerne» omfavnet OOXML? <http://www.digi.no/903104/har-friproggerne-omfavnet-ooxml>

²Revisjonsvurdering standarder for redigerbare dokumenter
<http://www.standard.difi.no/filearchive/revisjonsvurdering-standarder-for-redigerbare-dokumenter-v1-0.pdf>

³Six questions to national standardisation bodies <http://fsfe.org/projects/os/msooxml-questions.en.html>

2. Bygger på eksisterende, åpne standarder
3. Gir bakoverkompatibilitet for alle leverandører
4. Ikke tillater leverandørspesifikke tillegg
5. Leder mot en felles standard
6. Ikke gir juridiske komplikasjoner

I dette perspektivet er det vanskelig å skjønne hvorfor OOXML ble utviklet i stedet for å bidra til å utvikle den eksisterende standarden, ODF. Microsofts arbeid her fremstår fortsatt som dårlig skjulte hensikter om å begrense valgfrihet under et dekke av å spille med åpne kort. Spesifikt sikter vi Microsoft sin vikarierende støtte av det formatet de selv har utviklet ⁴ og til Standard Norge og ISOs fallitt fra da OOXML ble jukset igjennom som ISO-standard⁵.

Difi fremmer en oppfatning om at ODF «har begrenset utbredelse», i følge utkast til referanse katalogen versjon 3.1⁶. Det er ikke riktig da f.eks. Microsoft Office understøtter ODF, som det jo også påpekes i Alternativ 0 i revisjonsvurderingen. Til gjengjeld har den ISO-standardiserte OOXML Strict ikke stor utbredelse, da det kun er Microsoft som har en implementasjon av OOXML Strict, og ikke før i 2013 ⁷. Det har jo vært kjent lenge at den OOXML «standarden» Microsoft benytter ikke er den samme som ISO godkjente ⁸. Difis anbefaling er dermed at en skal sende ut redigerbare dokument til folk som ikke kan redigere dem.

Det nevnes i revisjonsvurderingen at «OOXML har hatt fordelen av å kunne tilby bakoverkompatibilitet med tidligere dokumenter utarbeidet i MS Office», men denne evnen er ikke en del av ISO-standard - det er et Microsoft-spesifikt tillegg. Slik sett kan det virke naivt å tro at den utbredelsen av «OOXML» som finner sted er forankret i en åpen standard ved samme navn. I følge en uavhengig undersøkelse om åpne standarder i offentlige myndigheter, gjort ved Bournemouth University⁹, medfører en slik bruk av standarden potensielle begrensninger som er vanskelig å rettfærdiggjøre.

NUUG er av den klare oppfatning at det må stilles krav til leverandørene for å sikre fri konkurranse, og at dette kun kan gjøres ved å velge pålitelige åpne standarder. I praksis innebærer bruk av OOXML en støtte til å fremme en enkelt produsents produkt. Dette er i motstrid med selve formålet med standarder: å åpne opp for konkurranse.

NUUG mener Difi bør opprettholde anbefalingen om ODF, en utvetydig standard som alle har en mulighet for å lese og redigere.

NUUG har ikke noen innvendinger mot at NOSIP utfases, og ingen spesielle merknader når det gjelder endring av rolle, ELMER 2.1 eller krav om EHF.

---

⁴XML expert says Microsoft's OOXML fails standards test
<http://www.h-online.com/open/news/item/XML-expert-says-Microsoft-s-OOXML-fails-standards-test-971261.html>

⁵OOXML Vote: Irregularities in Germany & Croatia and a Call for an Investigation of Norway
<http://www.groklaw.net/article.php?story=2008032913190768>

⁶Utkast til Referanse katalog for IT-standarder i offentlig sektor Versjon 3.1
<http://www.standard.difi.no/filearchive/utkast-referanse-katalog-v3-1.pdf>

⁷Strictly OOXML for Office 2013 says Microsoft
<http://www.h-online.com/open/news/item/Strictly-OOXML-for-Office-2013-says-Microsoft-1669264.html>

⁸Microsoft Fails the Standards Test <http://www.adjb.net/post/Microsoft-Fails-the-Standards-Test.aspx>

⁹Open Standards in Government IT: A Review of the Evidence
<http://www.cippm.org/publications/open-standards-in-government-it-study.html>

Definisjonen av en fri og åpen standard

Et lite innspill hentet fra Digital Standards Organization¹⁰:

- En fri og åpen standard immun overfor leverandørlåsing i alle stadier av dens livssyklus. Gjennom immunitet fra leverandørlåsing er det mulig å fritt bruke, forbedre, stole på og utvide en standard over tid.
- Standarden er tatt i bruk av og vil bli vedlikeholdt av en ikke-kommersiell organisasjon, og dens løpende utvikling gjøres gjennom en åpen beslutningsprosess som er tilgjengelig for alle interesserte parter.
- Standarden er publisert og spesifikasjonene er gjort fritt tilgjengelig. Det må være tillatt for alle å kopiere, distribuere og bruke den uten begrensinger.
- Patentene som muligens gjelder (deler av) standarden er gjort ugjenkallelig tilgjengelig uten krav om betaling.
- Det er ingen begrensinger i gjenbruk av standarden.

Det økonomiske resultatet av en fri og åpen standard, i den grad dette kan måles, er at den muliggjør en perfekt konkurranse mellom leverandører av produktet basert på standarden.

for NUUG

Petter Reinholdtsen
(sign)

---

¹⁰Digital Standard Organization's definition <http://www.digistan.org/open-standard:definition>